

ju.13@regeringskansliet.se
mirjam.gordan@regeringskansliet.se

Remiss av Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om skydd av geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2017/1001 och (EU) 2019/1753 och rådets beslut (EU) 2019/1754, KOM (2022) 174.

Patent- och registreringsverket, PRV, är myndigheten för immaterialrätt. Vi arbetar med att möjliggöra nya idéer i teknikens och utvecklingens framkant för att stärka Sveriges tillväxt och konkurrenskraft. Vi har ett samlat ansvar för immaterialrätt och för att innovationer ges skydd som patent, design- och varumärke.

PRV vill öka kunskapen om, och förståelsen för, värdet av immateriella tillgångar. Vi vill få företagare, kreatörer och innovatörer att hantera dem på bästa sätt för att förbättra sin verksamhet, lönsamhet och tillväxt på ett hållbart sätt.

Sammanfattning

PRV anser att förslaget bör utredas och diskuteras vidare utifrån en svensk kontext. Såvitt avser det nationella ansökningsförfarandet anser PRV att möjligheten att undantas från skyldigheten att utse en myndighet som ansvarar för den nationella hanteringen samt möjligheterna till ett samarbete bör utredas vidare. I det fall en svensk myndighet ska ansvara för den nationella hanteringen av ansökan bör PRV utses. Det betonas dock att förslaget medför ökade kostnader och därför påverkar myndighetens budget. Vidare anser PRV att delar av förslaget till förordning behöver klargöras. Avslutningsvis är PRV intresserade av att delta i en eventuell referensgrupp.

PRV redovisar sina synpunkter i övrigt nedan.

1. Bakgrund till förslaget

I förslaget samt i kommissionens konsekvensanalys beskrivs de utvärderingar och konsultationer som genomförts rörande geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter.¹ PRV anser dock att det fortsatt är svårt att få en uppfattning om vilket stöd förslaget har samt vilka behov som faktiskt finns på marknaden. En mer utförlig beskrivning av de synpunkter som lämnats av svenska företagare och intressenter hade varit av särskilt intresse för att kunna göra en korrekt bedömning av det föreslagna skyddssystemet samt vilken påverkan den nya skyddsformen kommer få i en svensk kontext.

Införandet av det nya skyddssystemet kan innebära en stor påverkan på bland annat varumärkessystemet. PRV anser därmed att en mer omfattande utredning och närmare diskussioner utifrån den svenska marknaden krävs.

2. Förhållandet mellan geografiska beteckningar och varumärken

2.1. Skillnader mellan skydden för varumärken och geografiska beteckningar

Vid utvärderingen av skyddet för geografiska beteckningar framkom att de – i länder som saknar ett *sui generis*-system – bland annat skyddats genom varumärkessystemet. PRV anser därför att det är relevant att göra en jämförelse mellan skyddsformerna. De har inledningsvis vissa skillnader i funktion och syfte. Ett varumärkes huvudsakliga funktion är att ange det kommersiella ursprunget för varor och tjänster från en viss näringsidkare och inte att – som en geografisk beteckning – visa en särskild kvalitet hos en vara kopplad till en viss plats. Innehavaren av ett varumärke är vanligtvis *en* marknadsaktör medan geografiska beteckningar syftar till att användas av *flera* aktörer inom en region. Inom varumärkessystemet finns dock kollektivmärken, en varumärkestyp som – liksom geografiska beteckningar – är tänkt att användas gemensamt av flera aktörer. Såvitt avser funktionen att visa vissa kvaliteter eller egenskaper finns dock likheter med garanti- och kontrollmärken. Geografiska beteckningar är därmed inte helt främmande från varumärkessystemet. PRV bedömer därför att det finns skäl att ifrågasätta huruvida skillnaderna verkligen motiverar instiftandet av ett nytt, särskilt skydd för geografiska beteckningar. Skyddet för en geografisk beteckning kan nämligen på flera sätt anses vara starkare än skyddet för ett varumärke och riskerar att bli mer konkurrensbegränsande än det för varumärken.

Utöver skillnader i skyddsomfång som tas upp närmare nedan finns andra skillnader mellan skyddsformerna som är relevanta att belysa. Medan ett varumärke måste förnyas vart tionde år finns det ingen angiven tidsbegränsning för skyddet för en geografisk beteckning (utöver den som stadgas i artikel 29.1, enligt vilken en geografisk beteckning kan hävas i det fall ingen produkt satts på marknaden under beteckningen under en sammanhållen period på sju år). En

---

¹ Kommissionens konsekvensanalys avseende skydd av geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter (SWD(2022) 115).

registrering är därmed i princip permanent och inte beroende av ytterligare bekräftelse eller förnyelse, även om en registrering enligt artikel 29 i vissa fall kan hävas om de krav som uppställs vid registreringen inte respekteras. Liksom för varumärken kan generiska termer enligt artikel 37 inte registreras. Till skillnad från varumärken – som kan degenereras och hävas efter registrering – kan dock skyddade geografiska beteckningar enligt artikel 35.6 inte i efterhand bli generiska inom EU. EU-kommissionen hänvisar i förslaget till att skydd för geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter genom varumärkessystemet – just på grund av dessa skillnader – skulle riskera att inte uppfylla de krav Genéveakten uppställer.²

2.2. Geografiska beteckningar som hinder mot registrering av varumärken

Skyddsomfånget för geografiska beteckningar anges i artikel 35 och innefattar kortfattat – utöver direkt och indirekt kommersiell användning – missbruk, imitationer eller anspelningar med anknytning till den skyddade produkten. Här kan jämföras med varumärken, vars normala skyddsomfång är begränsat till användning i näringsverksamhet av ett märke som är identiskt eller förväxlingsbart med det skyddade varumärket. Liksom PRV noterat ovan blir skyddet för en geografisk beteckning därmed mer omfattande – och riskerar att bli mer konkurrensbegränsande – än ensamrätten till ett varumärke.

Här bör även nämnas att tidigare skyddade geografiska beteckningar är ett hinder som tas upp av registreringsmyndigheten vid granskning av ansökan om registrering av ett varumärke. Det innebär att skyddade geografiska beteckningar utgör hinder mot registrering av ett varumärke även utan något krav på aktivt handlande från innehavaren (jämför nedan).

2.3. Varumärken som hinder mot registrering av geografiska beteckningar

Vid registreringen av geografiska beteckningar får den grundläggande principen om *first in time, first in right* till stor del ge vika enligt den föreslagna artikeln 39. Endast varumärken som använts på ett sådant sätt att de utgör ett anseende och renommé utgör hinder mot registrering av en geografisk ursprungsbeteckning. Det innebär att skyddsomfånget för tidigare varumärkesrätter blir begränsat i förhållande till geografiska beteckningar och det kan ifrågasättas huruvida det är proportionerligt. Varumärken som registrerats innan ansökan om skydd för en geografisk beteckning får förvisso (förutsatt att ansökan gjordes i god tro) fortsätta existera enligt artikel 42.4 men den ensamrätt man som varumärkesinnehavare skaffat sig genom registrering blir i ett sådant fall urholkad. Enligt artikel 22 finns en viss möjlighet att genom invändning hindra registrering av en geografisk beteckning om den äventyrar ett

---

² Se EU-kommissionens Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on geographical indication protection for craft and industrial products and amending Regulations (EU) 2017/1001 and (EU) 2019/1753 of the European Parliament and of the Council and Council Decision (EU) 2019/1754, (hädanefter EU-kommissionens förslag) - Explanatory memorandum s. 4.

tidigare varumärkes existens men det framgår inte tydligt var gränsen för ett sådant äventyrande går.

Enligt förslaget ska varken den nationella myndigheten eller EUIPO vid granskningen av en ansökan om registrering av en geografisk beteckning för hantverks- och industriprodukter kontrollera huruvida ett tidigare varumärke utgör hinder mot beteckningen. Det ska enligt artikel 22 först tas upp efter invändning. I dagsläget underrättas PRV av kommissionen om beteckningar för jordbruksprodukter med mera för vilka en ansökan om registrering har inlämnats och offentliggjorts av kommissionen. PRV bistår sedan Livsmedelsverket med granskning av om de sökta beteckningarna är identiska med eller snarlika ett varumärke. Om så är fallet underrättar PRV Livsmedelsverket som avgör om Sverige ska invända mot registreringen av beteckningen. Här krävs det därmed – till skillnad från vid registrering av ett varumärke – ett aktivt handlande.

3. Registreringsprocessen

3.1. Alternativ för den nationella registreringsprocessen

Såvitt avser medlemsstaternas roll i registreringsförfarandet föreslås tre alternativ. Enligt artikel 15 finns en möjlighet för en medlemsstat att bli undantagen från tvåstegsförfarandet och skyldigheten att utse en myndighet som ansvarar för den nationella hanteringen. För ett sådant undantag krävs att medlemsstaten inte har ett nationellt *sui generis*-system för geografiska beteckningar avseende hantverks- och industriprodukter samt att man från medlemsstatens sida bedömt att det nationella intresset för dessa beteckningar är lågt. Det uppställs inte någon direkt gräns för vad som kvalificerar ett lågt intresse. Det har tidigare anförts från svenskt håll att man beräknar att intresset från svenska producenter är lågt, särskilt mot bakgrund av det relativt låga antalet geografiska beteckningar (för jordbruksprodukter med mera) från Sverige som idag finns registrerade. Om beräkningen är korrekt kan det finnas skäl att undersöka huruvida möjligheten att undantas skulle kunna tillämpas av Sverige. Även om en medlemsstat blivit undantagen kvarstår dock en skyldighet enligt artikel 15.6-8 att på begäran bistå EUIPO med assistans vid bedömningen av en ansökan från den aktuella staten samt ansvar för kontroll och upprätthållande (se nedan avsnitt 5). Det framgår inte tydligt om sådan assistans kommer krävas vid samtliga ansökningar från medlemsstaten eller endast i särskilda fall. Om EUIPO kommer begära assistans vid samtliga ansökningar från Sverige kan det ifrågasättas huruvida arbetsbördan verkligen minskar i det fall Sverige undantas. Eftersom en medlemsstat som undantagits enligt artikel 15 inte kan ta ut någon ansökningsavgift (den kan i stället tas ut av EUIPO enligt artikel 15.10) saknas dessutom möjlighet att enligt förordningen få kostnadstäckning för det arbete som utförs av medlemsstaten.

Enligt artikel 11.1 ska medlemsstaterna utse en myndighet som ansvarar för den nationella hanteringen av ansökan. I det fall det alternativet blir aktuellt för Sverige bör ansvaret för den nationella hanteringen ligga på PRV. Geografiska beteckningar benämns i EU:s lagstiftning och i internationella avtal (t.ex. TRIPS-avtalet) som en immateriell rättighet och det är enligt PRV:s bedömning

fördelaktigt att i möjligaste mån samla kompetensen och hanteringen av immaterialrätterna inom en myndighet. Med tanke på att PRV kommer granska varumärkesansökningar mot registret över geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter kommer viss kompetens i vart fall behöva finnas hos myndigheten. Därutöver har PRV ett redan etablerat samarbete med EUIPO på varumärkes- och mönsterskyddsområdet som kan underlätta för den framtida hanteringen av de aktuella ansökningarna.

Den ansvariga myndigheten ska bedöma ansökan och kontrollera att produkten uppfyller de krav som ställts för geografiska beteckningar, nämligen att produkten kommer från en viss geografisk plats, har särskild kvalitet, rykte eller andra egenskaper som till största del beror på det geografiska ursprunget och i minst ett led produceras i det avgränsade geografiska området. Här finns anledning att närmare utreda vilken kompetens som krävs för att bedöma ansökningarna och vilka närmare krav som ställs på bedömningen.

Enligt artikel 11.4 kan två eller flera medlemsstater komma överens om att den ansvariga myndigheten i en av medlemsstaterna hanterar den nationella fasen åt de andra. Ett sådant potentiellt samarbete bör – i det fall tvåstegsförfarandet i någon mån blir aktuellt för svenska ansökningar – utredas, särskilt i det fall intresset för skyddsformen bedöms vara lågt hos svenska producenter. Ett alternativ skulle kunna vara ett nordiskt eller skandinaviskt samarbete. Ett sådant samarbete skulle kunna bidra till kostnadseffektivisering samt till att samla och utveckla kompetens inom rättsområdet. Viktigt att notera är dock att varje medlemsstat ändå måste ha en viss nationell expertis då samarbetsmöjligheten omfattar den nationella ansökningsprocessen och inte kontroll och upprätthållande.

3.2. Budgetfrågor

Kostnadsaspekten av ett nytt skyddssystem diskuteras bara kort i förslaget. Medlemsstaterna ska själva bära kostnaden för den initiala ansökningsfasen - mottagande av ansökan, granskning, invändning innan ansökan lämnas till EUIPO - samt för kontroll och upprätthållande. I förslaget nämns att man beräknar att systemet främst kommer nyttjas av mikro-, små och medelstora företag (MSMF). Medlemsstaterna tillåts att ta ut en registreringsavgift men den ska vara proportionerlig med hänsyn till vilka som förväntas söka. Avgiften är något inkonsekvent beskriven i förslaget. På sidan 11 står att medlemsstaterna får ta ut en avgift för att täcka kostnaderna för hanteringen. I skäl 13 anges att avgiften ska vara lägre för MSMF, medan det i artikel 10 endast står att MSMF ska tas i beaktande och inte att avgiften ska vara lägre för dem.

Man har i förslaget angivit att en analys utförd av externa experter har landat i att registreringskostnaden för medlemsstaterna kommer att vara ca 7 500 EUR/GI, kontrollkostnaden ca 100 EUR/GI och upprätthållandekostnaden ca 3 900 EUR/GI. Det framgår inte hur dessa beräkningar gjorts. Kommissionen nämner här att kostnaderna inte lär bli betydande med hänvisning till det låga antalet potentiella kandidater som finns inom EU (förväntat ca 300 registreringar inom 10 år).³

---

³ Se EU-kommissionens förslag - Explanatory memorandum s. 10.

I EU:s varumärkesförordning regleras ett samarbete mellan EUIPO och medlemsstaternas immaterialrättsmyndigheter med syfte att främja samsyn vad gäller praxis och verktyg på området för varumärken och formgivning.⁴ Mot bakgrund av EUIPO:s roll i den föreslagna förordningen anser PRV att det finns anledning att utreda huruvida ett liknande samarbete skulle kunna vara aktuellt även på området för geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter. Ett sådant samarbete skulle – utöver att främja samsyn på området – även kunna bidra till kostnadseffektiviseringar.

För PRV:s del kommer – oaktat hur det eventuella nationella registreringsförfarandet ser ut och vilken svensk myndighet som utses som ansvarig – ett resurstillskott för kompetensutveckling och utveckling av granskningsverktyg vara nödvändigt då dessa beteckningar kommer behöva inkorporeras i PRV:s granskning av varumärkesansökningar. Då PRV inte är en avgiftsfinansierad myndighet utan finansieras genom anslag kommer förslaget kräva ett ökat anslag för PRV.

4. Frågor rörande formuleringen av förslaget

Vissa formuleringar i den föreslagna förordningen ger upphov till frågor. Nedan beskrivs tre delar av förordningsförslaget där PRV bedömer att ett förtydligande eller klagörande är nödvändigt.

4.1. Nationella beslut

I artikel 14.1 framgår att den nationella myndigheten ska – om ansökan bedömts uppfylla de krav som ställts i förordningen – fatta ett gynnande beslut och lämna över ansökan till EUIPO.⁵ Den föreslagna förordningen verkar inte reglera den motsatta situationen, d.v.s. då myndigheten bedömer att ansökan inte uppfyller kraven. Ordalydelsen ger utrymme för uppfattningen att myndigheten i ett sådant fall ska besluta att på något vis avbryta ansökningsprocessen (genom till exempel ett avslagsbeslut) och inte skicka ansökan vidare men den rymmer även andra möjliga tillvägagångssätt. I artikel 19 står att EUIPO under sin granskning ska ta hänsyn till utgången i den preliminära nationella processen, vilket kan uppfattas som att medlemsstatens beslut endast är preliminärt och ska skickas till EUIPO oavsett utgång. Här kan en jämförelse göras med de förordningar som idag behandlar geografiska beteckningar. I förordningen om jordbruksprodukter framgår uttryckligen att medlemsstaten ska avslå ansökan.⁶ Spritdryckesförordningen samt det nya förordningsförslaget om geografiska beteckningar för viner, spritdrycker och jordbruksprodukter är i stället formulerade på ett liknande sätt som det aktuella

---

⁴ Se artikel 152 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1001 av den 14 juni 2017 om EU-varumärken.

⁵ Se även skäl 15 i EU-kommissionens förslag.

⁶ Se artikel 96.4 EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007.

förslaget.⁷ Formen för denna process blir relevant i en svensk kontext då den är avgörande för sökandens eventuella rätt att överklaga beslutet på nationell nivå. Det behöver även klargöras vilken instans ett sådant eventuellt överklagande ska sändas.

4.2. Offentliggörande av nationella beslut

I artikel 14.2 anges att myndighetens beslut ska offentliggöras så att den som har ett legitimt intresse ges möjlighet att överklaga. Mot bakgrund av frågeställningen ovan krävs ett klargörande avseende vilken typ av beslut som ska offentliggöras. Även här varierar formuleringarna i de övriga förordningarna. I förordningen om jordbruksprodukter samt spritdryckesförordningen framgår att ansökan ska offentliggöras i de fall medlemsstaten anser att ansökan uppfyller kraven.⁸ Det nya förordningsförslaget om geografiska beteckningar för viner, spritdrycker och jordbruksprodukter anger i stället att beslut ska offentliggöras oavsett om de är gynnande eller inte.⁹

4.3. Grunder för nationella invändningar

Såvitt avser invändningar ska det enligt förslaget finnas såväl en nationell som en internationell invändningsperiod. För det internationella invändningsförfarandet står invändningsgrunderna angivna i artikel 22 men det framgår inte om de även gäller för det nationella invändningsförfarandet. Fråga uppkommer därför om de invändningsgrunder som anges i artikel 22 ska tillämpas analogt vid den nationella fasen. Även här blir ovanstående fråga om beslutsform aktuell.

---

⁷ Se artikel 24.7 EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2019/787 av den 17 april 2019 om definition, beskrivning, presentation och märkning av spritdrycker, användning av namn på spritdrycker i presentationen och märkningen av andra livsmedel, skydd av geografiska beteckningar för spritdrycker, användning av jordbruksalkohol och destillat av jordbruksprodukter i alkoholhaltiga drycker samt om upphävande av förordning (EG) nr 110/2008 samt artikel 9.6 Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on European Union geographical indications for wine, spirit drinks and agricultural products, and quality schemes for agricultural products, amending Regulations (EU) No 1308/2013, (EU) 2017/1001 and (EU) 2019/787 and repealing Regulation (EU) No 1151/2012.

⁸ Se artikel 96.4 EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007 samt artikel 24.7 EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2019/787 av den 17 april 2019 om definition, beskrivning, presentation och märkning av spritdrycker, användning av namn på spritdrycker i presentationen och märkningen av andra livsmedel, skydd av geografiska beteckningar för spritdrycker, användning av jordbruksalkohol och destillat av jordbruksprodukter i alkoholhaltiga drycker samt om upphävande av förordning (EG) nr 110/2008.

⁹ Se artikel 9.6 Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on European Union geographical indications for wine, spirit drinks and agricultural products, and quality schemes for agricultural products, amending Regulations (EU) No 1308/2013, (EU) 2017/1001 and (EU) 2019/787 and repealing Regulation (EU) No 1151/2012.

5. Kontroll och upprätthållande

Varje medlemsstat ska enligt förordningsförslaget artikel 45 utse en (eller flera) myndigheter som ansvarar för att kontrollera att regelverket efterföljs, samt att förebygga och hindra missbruk av geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter inom statens territorium. Myndigheten/-erna ska vara objektiva och oberoende, samt ha kvalificerad personal och de resurser som krävs för att kunna utföra arbetet. Det gäller även medlemsstater som undantagits från skyldigheten att hantera den nationella ansökningsfasen.¹⁰ PRV anser att kompetensen inom området av effektivitetsskäl bör samlas genom att huvudansvaret för kontroll och upprätthållande läggs på den myndighet som ansvarar för den nationella hanteringen av eller som bistår med assistans vid bedömningen av ansökningarna.

6. Övrigt

Den 26 januari 2022 beslutade riksdagen att anta lag (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket. Den innebär en skyldighet för regeringen och statliga myndigheter att konsultera Sametinget innan de fattar beslut i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna. Det finns ingen klar precisering av vilka ärenden som avses men enligt förarbetena omfattas ärenden som kan få direkt inverkan på samernas språk, kultur, näringar eller ställning som urfolk. Frågor som rör samernas materiella och immateriella kulturarv tas upp särskilt.¹¹ Mot bakgrund av den koppling som ofta finns mellan geografiska beteckningar och tradition är det inte otänkbart att konsultationsskyldigheten i vissa fall kan bli aktuell vid det föreslagna förfarandet.

7. Referensgrupp

Justitiedepartementet har meddelat att de överväger att tillsätta en referensgrupp för det fortsatta arbetet med förordningen. Då geografiska beteckningar är en immateriell rättighet och förordningen – oavsett hur den nationella processen kommer att se ut – kommer påverka PRV:s verksamhet bör myndigheten delta i det arbetet.

---

¹⁰Se skäl 17 i EU-kommissionens förslag.

¹¹ Regeringens proposition 2021/22:19 En konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket s. 61-64.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Peter Strömbäck efter föredragning av juristen Julia Demitz. I den slutliga handläggningen har även chefsjuristen Magnus Ahlgren, avdelningschefen Patrik Rönnqvist, juristchefen Åsa Collett, avdelningsjuristen Martin Berger samt avdelningsjuristen Monika Nowicka deltagit.

Peter Strömbäck

Julia Demitz